

Asia: VN/20413/2026

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE x/2026 vp) täydentämisestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Päällystöliitto ry. kiittää mahdollisuudesta lausua Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE x/2026 vp) täydentämisestä.

Päällystöliitto ry pitää esityksen mukaisia rikostiedustelun toimivaltuuksien kehittämistä perusteltuna ja tarpeellisina Rajavartiolaitoksen rikostiedustelun toimintamahdollisuuksien ja nykyisten rikos- sekä turvallisuusympäristön kannalta, mutta katsoo, että esityksen henkilöstö- ja virkavastuuseen liittyviä vaikutuksia tulee täydentää.

Erityisesti rikostiedustelutehtävään määrättyjen, rikostiedusteluun perehtyneiden pidättämiseen oikeutettujen virkamiesten asemaan esitys merkitsee huomattavaa muutosta. Heille esitetään päätösvaltaa muun muassa teknisestä kuuntelusta, paikkatiedustelusta, teknisestä seurannasta, teleosoitteiden yksilöintitietojen hankkimisesta ja muista rikostiedustelukeinoista. Uudet päätös-, valvonta- ja oikeudelliset vastuut lisäävät kysessä olevien tehtävien vastuuta ja vaativuutta jolloin erityisesti reaaliaikaiseen tiedonhankintaan perustuvat kiirepäätökset edellyttävät nopeita päätöstoimenpiteitä.

Päätöksentekijälle syntyy merkittävä henkilökohtainen virkavastuu. Esimerkiksi sijaintitietopäätöksessä on perusteltava epäily ja tiedonhankinnan edellytykset sekä määriteltävä muun muassa voimassaoloaika, valvova virkamies ja mahdolliset rajoitukset. Näin ollen virkamiehelle on siksi turvattava riittävä juridinen tuki myös kiireellisissä ja työajan ulkopuolisissa tilanteissa sekä määriteltävä tarkkarajaisesti vastuut ja vaadittava koulutus, jotta vastuu ei jää epämääräisen henkilökohtaisen virkavastuumääritelmän varaan. Päätöksentekijän, toimenpiteen johtajan, valvojan ja toteuttavan henkilöstön vastuut tulee määritellä yksiselitteisesti. Päätöksen

tehneen virkamiehen henkilökohtaista vastuuta ei tule laajentaa sellaisiin operatiivisiin virheisiin, jotka eivät ole hänen päätösvallassaan tai hallinnassaan.

Päällystöliitto ry:n näkemyksen mukaan uusia toimivaltuuksia ei tule ottaa käyttöön ilman, että lisääntyvä päätös- ja virkavastuu siirtyy käytännössä yksittäisille pidättämiseen oikeutetuille virkamiehille ilman vastaavaa koulutusta, resursointia, työaikajärjestelyjä ja oikeudellista tukea. Valtaosin em. toimenpiteet ovat mahdollisen lain voimaantulon myötä Rajavartiolaitoksen sisäisiä työnjohdollisia tai organisatorisia toimenpiteitä, mutta perusteet vaadittavalle koulutukselle ja vastuiden muodostumiselle tulee määritellä jo lakitekstissä riittävän tarkkarajaisesti.

Kunnioittavasti,

Päällystöliitto ry, hallituksen jäsen

Tomi Salmi

Salmi Tomi
Päällystöliitto ry